

Inleiding bij de checklisten voor het ringen van roofvogeljongen

Checklisten voor wie?

Deze roofvogelchecklisten zijn bedoeld voor ringers die al dan niet veel ervaring hebben met de soort die ze gaan ringen. In deze checklisten wordt een methode beschreven die, indien precies gevolgd, ervoor zorgt dat de jonge roofvogels door iedereen op dezelfde manier worden gemeten, gewogen en gesekst. De onderlinge vergelijkbaarheid is daarmee gewaarborgd.

Bij het CES-ringen wordt meestal eerst een ring om een poot gelegd. Roofvogeljongen moeten echter eerst worden gemeten en gesekst, omdat niet alle jongen dezelfde ringmaat krijgen (is vaak afhankelijk van geslacht). We hoeven daarbij niet bang te zijn dat ze wegvliegen.

Bij het ringen wordt systematisch gewerkt: eerst vleugellengte, dan gewicht, krop en eventuele extra maten. De vleugellengte is de eerste maat die wordt genomen omdat daar bij leeftijd- en seksebepaling vanuit wordt gegaan. (Ringers die eerst gewicht nemen, vergissen zich soms en denken dat gewicht iets zegt over leeftijd. Dat is onjuist!)

Er wordt altijd gewerkt van grote naar kleine jongen. Houd in de gaten of maten en gewichten in lijn zijn met die van de andere jongen in het nest. Wijk een maat af, controleer dan: neem de maat opnieuw of zoek naar de reden van de afwijking. Houd er altijd rekening mee dat het oudste jong het beste op gewicht zal zijn en het jongste mogelijk ondervoed is. Het jongste jong moet oud genoeg zijn om te ringen. Fouten in de seksebepaling worden vooral bij jongste pullen gemaakt. Liever niet ringen dan met een verkeerde ringmaat!

Houd altijd in de gaten of de ring die je aanbrengt wel past bij de dikte van de poot. Zo kun je eventuele fouten nog corrigeren of een andere ringmaat gebruiken dan voorgeschreven (bijvoorbeeld bij een groot buizerdvrouwtje).

Wanneer ringen?

Het is van het grootste belang het nestbezoek goed te plannen. Kom je te laat dan zullen jongen afspringen. Ze kunnen daarbij gewond raken. Hoe bepaal je de juiste periode?

- **Volg het nest vanaf nestbouw.** Probeer vast te stellen wanneer het broeden begint. Je hebt dan een indicatie voor het uitkomen van de eieren.

	Broedduur	nestjongenfase
Wespendief	34	42
Bruine Kiekendief	33	37
Havik	41	40
Sperwer	40	27
Buizerd	37	42
Torenvalk	34	28
Boomvalk	31	28

- Bezoek het nest één keer per week en **noteer wanneer je de eerste spetters poep onder het nest vindt.** Bij Havik en Buizerd zijn jongen vanaf ongeveer zes dagen in staat over de rand van het nest te poepen, bij Sperwers vanaf een dag of drie. Dit hangt natuurlijk ook af van de grootte van het nest en de dichtheid van het gebladerte van de boom. Bij Wespendief, Boomvalk en Torenvalk vind je nauwelijks poep onder de boom. Zij spuiten hun poep niet naar achteren maar laten het loodrecht naar beneden vallen. Het valt dus in het nest.

- Wil je zeker weten dat je op het goede moment klimt om de jongen te kunnen ringen, **klim dan in de kleine jongenfase**. Het levert belangrijke informatie op over hoeveel jongen er uit hun ei zijn gekropen, alsmede over hun conditie. Daarnaast kun je exact uitrekenen in welke periode je kunt ringen.
- Gebruik hiervoor het programma 'Berekening legbegin' van Willem van Manen te vinden op de site van SOVON.
- Voor Wespandief, kiekendieven, Havik en Buizerd reken je uit wanneer het oudste jong 31 dagen zal zijn en het jongste jong 14 dagen. De periode hier tussenin is de ringtijd.
- Voor Sperwer en valken reken je uit wanneer het oudste jong 21 dagen zal zijn en het jongste jong 12 dagen. De periode hier tussenin is de ringperiode voor dat nest.

Let op: bij honger springen jongen eerder! Houd hier rekening mee. Mannen springen ook eerder dan vrouwen.

Weet je niet wanneer de eerste spetters op de grond lagen en heb je niet eerder kunnen klimmen, let dan op hoe ver de poep van de rand van het nest aflight. **Let op: niet vanaf de stam van de boom, maar vanaf de rand van het nest.**

Voor Havik en Buizerd geldt dat de spetters 2 meter of verder moeten liggen, dan kan er meestal geringd worden. De druppels of streepjes zijn dan groter dan 2 cm. Grofweg kun je zeggen voor elke week in leeftijd één meter poep vanaf de nestrand. Vijf meter spetters kan duiden op jongen van ongeveer 5 weken oud.

Staan de jongen al op zijtakken dan kan er zeker niet geringd worden. Dat kan ook niet als je braakballen onder het nest vindt. Maar let op: grote jongen kunnen langdurig op het nest liggen en vanaf de grond niet zichtbaar zijn. Let dan vooral op wat er tijdens de klim gebeurt. Klimt een jong op een zijtak, of hoor je een vleugelflap, ga dan terug!

Hoofdperiode voor controle en ringen van nestjongen van Havik: 18 mei tot 10 juni (het vroegst in Zuid- en Midden-Nederland)

Hoofdperiode voor controle en ringen van nestjongen van Buizerd: 20 mei – 10 juni (het vroegst in Zuid-Nederland, het laatst in Noord-Nederland)

Hoofdperiode voor controle en ringen van nestjongen van Torenvalk: 20 mei tot 15 juni voor eerste legsels; ringen van nalegsels tot in augustus.

Hoofdperiode voor het ringen van sperwerjongen: 15 juni tot 10 juli

Hoofdperiode voor het ringen van boomvalkjongen: 17 juli-2 augustus

Hoofdperiode voor het ringen van wespandiefjongen: 20 juli- 5 augustus

Tip voor mensen die ook de nestkasten onderhouden:

Het nestbezoek om de jongen te ringen kan ook een goede mogelijkheid zijn de nestkast schoon te maken (vulling vervangen) en te controleren op bevestiging en constructie!

Deze checklisten zijn het initiatief van Hanneke Sevink en zijn samengesteld door: Hanneke Sevink, Rob Bijlsma, Henk Castelijns, Jan van Dijk, Jan van Diermen en Gerard Muskens.

Voor vragen en/of opmerkingen: hannekesevink@freeler.nl 035-5421019